

مسی گوید «ایسله» و مفهوم کیفیت مبنی بر قضاوتهاست که در مرور ارزشمندی و تناسب ویژگی و صفات تهادی خاص صورت می‌پذیرد^(۱). ما برای یک شیوه از نظر کیفیت صفتی ذکر می‌کنیم که آن را از شبیه یا اشیای دیگر مجزا می‌کند. ممکن است برای یک شبیه چند صفت ذکر کنیم ولی یکی از این صفات از دیگر صفت‌ها تمایز و عالی تر باشد. پس کیفیتی که بیشتر مورد توجه است به منظور صفتی است که در اصطلاح به آن مفهوم «نرم‌مانیو» (NORMATIVE) می‌گوییم. یعنی مشخصه برجسته شبیه^(۲)، در هر حال کیفیت یک خصیصه ثابت (ایستا) نیست. بلکه یک هدف پریا و متغیر است زیرا میان دلخواشی مشتری خواهد بود. به موازات افزایش انتظارات مشتری، کیفیت محصول نیز باید اعتلاً یابد^(۳). به طور کلی در تعریف مفهوم کیفیت می‌توان گفت مجموعه ویژگیهای از قبیل استاندارد بودن، بسیار و تقصی بودن، ترتیب مناسب و باقواره بودن، دوام و پایداری مطلوب، اثرات سازنده و... یک کالا یا خدمات که به آن توانایی می‌دهد تا بتواند نیازهای بیان شده از قبیل رضایت مشتری و... را تامین کند. آنچه در کیفیت مهم است استقرار تفکر کیفیت‌گرا به عنوان یک امر راهبردی در سازمان است.

نحوه شکل‌گیری و استقرار تفکر کیفی مدیران و کارکنان در شکل شماره یک نشان داده شده است.

کیفیت‌گرایی

قدیمی‌ران و کارکنان

دکتر ابرج سلطانی

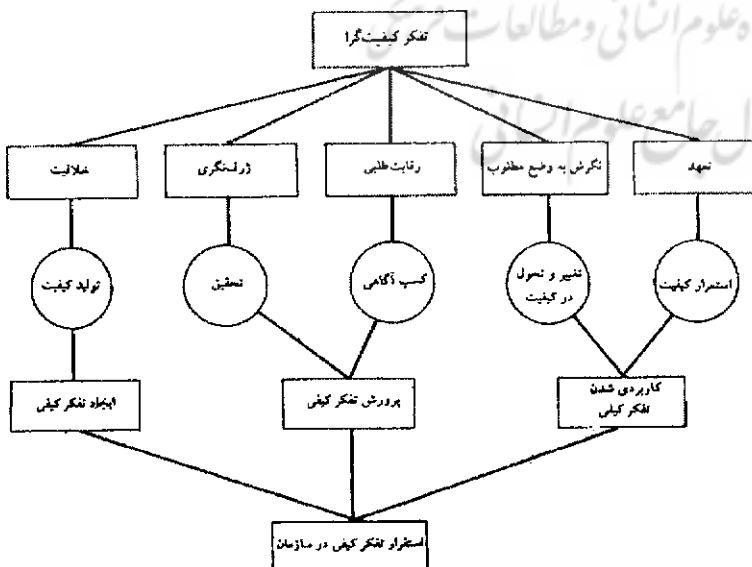
اساس تعریف جامعی که بر آن اتفاق نظر باشد نیز وجود ندارد. اصطلاحاتی از قبیل خوب‌بودن (GOODNESS) یا تجملی‌بودن (LUXURY)

به عنوان معادل کیفیت به کار برده می‌شود. اما باید توجه داشت که این‌گونه تعاریف، ذهنی است و هیچگونه مبنایی برای اندازه‌گیری کیفیت به دست نیز ندارد. یکی از تعاریف کیفیت عبارت است از مطابقت با شرایط مطلوب و مورد انتظار

مشتری^(۱). پروفسور برن شام در مورد کیفیت

چکیده
سازمانهای عصر حاضر دیگر به دنبال تولیدات بیشتر نیستند بلکه به دنبال این هستند که هر روز مشتریان جدید را جذب کنند. جلب مشتریان جدید و سقط مشتریان موجود در سازمان در گرو این است که کالا یا خدمات ارائه شده از سوی سازمان از کیفیت مطلوب و متناسب با شرایط روز بروخوردار باشد. بنابراین مدیران سازمانها به عنوان سیاست‌گذاران اصلی بایستی برای ارائه کالا یا خدمات کیفی تر به تفکر و ایده کیفیت‌گرا که زیرینی تولیدات کیفی در

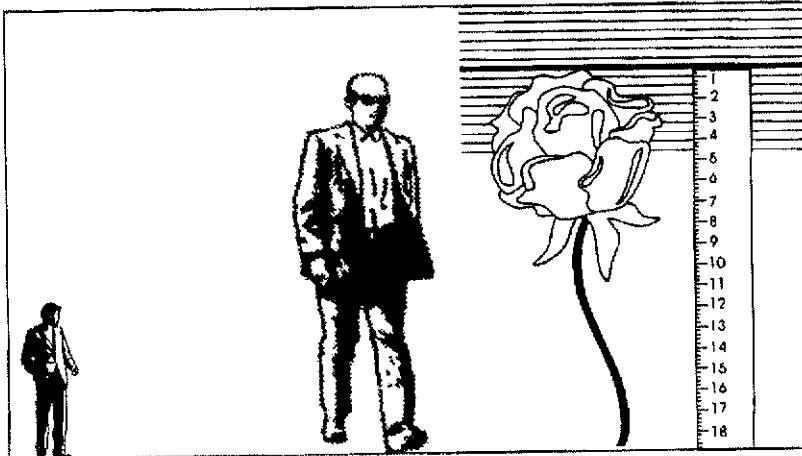
سازمان است مجهز شوند تا این امر به عنوان فرهنگ عمومی و به صورت پاورهای مشترک از سوی کل سازمان دنبال شود. براین اساس با توجه به نقش مهم و محوری تفکر کیفیت‌گرانی مدیران در حاکم‌کردن فرهنگ تولید کیفی، در این مقاله سعی بر آن است که مفهوم و فرآیند شکل‌گیری تفکر کیفیت‌گرا، ویژگیهای مدیران کیفیت‌گرا تبیین و بدوسیله راهکارهایی که ارائه شده به مدیران کمک شود تا در جهت تقویت تفکر کیفی‌گرای خود و کارکنان سازمان گام بدارند.

شکل شماره ۱۵

فرآیند شکل‌گیری تفکر کیفی

در زمینه کیفیت، چه کیفیت نیروی انسانی و چه کیفیت کالا و خدمات تولید شده، استاندارد مشخص و حد معینی وجود ندارد و براین

- ویژگیهای مدیران کیفیت‌گرا
- ۱- مشتری‌گرا هستند: از جمله خصوصیات مدیران دارای تفکر کیفیت‌گرا این است که برای مشتریان خود اهمیت زیادی قائلند و همه تلاش آنها این است که رضایت مشتری را جلب کنند. هدف این گونه مدیران تنها تولید کالا یا ارائه خدمات نیست بلکه هدف آنها این است که کالا یا خدمات ارائه شده با ذوق و سلیقه استفاده‌کنندگان ناسب کامل داشته باشد، به طور کلی مشخصه‌های اصلی مدیران دارای تفکر کیفیت‌گرا در بعد مشتری‌گرایی عبارتند از:
 - ۱-۱ مشتریان را آقا و سورور خود می‌دانند؛
 - ۱-۲ همیشه حق را به مشتریان خود می‌دهند؛
 - ۱-۳ مشاوره و مذاکره با مشتریان را شرط تولید کالا و خدمات می‌دانند؛
 - ۱-۴ قبل از اینکه مشتری به سراغ آنها باید آنها به سراغ مشتری می‌روند؛
 - ۱-۵ مشتریان را وادار به انتقاد کردن می‌کنند؛
 - ۱-۶ با مشتریان روابط انسانی خوبی ببرقرار می‌سازند.
 - ۲- خلاق و نوآورند: خلاقیت و نوآوری لازمه تفکر کیفیت گرامست و مدیران کیفیت‌گرا به دلیل اینکه می‌خواهند به اتفاقهای جدید علم و تولیدی پرسند خود خلاقی بروند و کارکنان خلاقی را نیز پرورش می‌دهند. مدیران دارای تفکر کیفیت‌گرا دائمًا افکار و اندیشه‌های نو را در سازمان ایجاد و آنها را کاربردی می‌کنند تا بهتر بتوانند در دنیای پر رقابت ادامه حیات داده و سازمان را سریعاً نگهدارند. به طور کلی مشخصه‌های اصلی مدیران دارای تفکر کیفیت‌گرا در بعد خلاقیت عبارتند از:
 - ۲-۱ دارای روحیه کنجدگاری قوی هستند؛
 - ۲-۲ به جای حل مشکل، مساله یابی می‌کنند؛
 - ۲-۳ از تغیر علم و منطقی بروخوردارند؛
 - ۲-۴ از دسترسی به شرایط جدید خوشحال می‌شوند؛
 - ۲-۵ به مقدار زیادی اعتمادهایند.
 - ۳- نگرش دائمی به وضع مطلوب دارند: مدیران کیفیت‌گرا سعی می‌کنند همیشه اتفاقهای جدیدی را برای سازمان خود باز کنند و درین خاطر همیشه از وضع موجود ابراز ناراضایتش می‌کنند و این نگرش را به صورت اهداف راهبردی برای کل سازمان تبیین تا از سوی کارکنان سازمان دنبال شود. نگرش به وضع مطلوب موجوب می‌گردد تا از امکانات انسانی و مادی موجود
- تربیت می‌کنند؛
- ۴- ظاهر کالا برای ایشان دارای اهمیت زیادی است؛
- ۵- تازگی برای ایشان لذت‌بخش است.
- ۵- صبور و شکیبا هستند: لازمه ارائه کالا و یا خدمات کیفیت این است که در عین سرعت با حوصله و پابرجس همه جانبه باشد. مدیران دارای تفکر کیفیت‌گرا به طور اصولی و با شکیبا می‌کامل به کیفیت من نگرند، و به دنبال این هستند تا کیفیتی را تولید کنند که متناسب با شرایط سازمان و نیاز مشتریان باشد و برای دسترسی به این اهداف تلاش‌های مستمر و صبورانه‌ای را به طور همه‌جانبه متحمل می‌گردند. به طور کلی مشخصه‌های اصلی مدیران دارای تفکر کیفیت‌گرا در بعد نگرش به طور این‌گونه در بعد صبر و شکیبا می‌کنند:
- ۱- صبور و شکیبا را به عنوان یک امر اخلاقی کاربردی می‌کنند؛
- ۲- قبل از صحبت کردن کمی صبر می‌کنند؛
- ۳- از کاری که زود نتیجه ندهد بسی جو عمل نمی‌شوند؛
- ۴- عجولانه تصمیم‌گیری نمی‌کنند؛
- ۵- اهل مراؤده و بحث و گفت‌وگو هستند؛
- ۶- خیلی دیر عصبانی می‌شوند
- ۷- در ایجاد خودگروهی و گروه‌سازی مهارت قوی دارند: کیفیت در هر سازمان امری انفرادی نیست بلکه مجموعه عوامل مادی و منخصوصاً انسانی باشیست با همیگر ترکیب شوند تا کیفیت جدیدی تولید شود. مدیران دارای تفکر کیفیت‌گرا از طریق به هم پیونددادن گروهها و خودهای گوناگون به خودگروهی رسیده و آن را

- ۱-۲ به طور انفرادی به ارزیابی خود پردازید؛
 ۳-۴ ارزیابی دیگران را درونی سازید؛
 ۵-۶ خصایص خود را به طور جداگانه ارزیابی کنید؛
 ۷-۸ نحوه کار و فرآیند کار خود را به همراه تبلیغ کارخان مورد ارزیابی واقعی قرار دهید.
- ۹-۱۰ ارزیابی را با شروع اقدامات اصلاحی تکمیل سازید؛
 ۱۱-۱۲ ارزیابی را مقطعاً ندانید بلکه آنرا وارد جریان زندگی کاری و شخص خود کنید؛
 ۱۳-۱۴ خود را سازماناتان را براساس خواست مشتری سازگار کنید: اساساً کیفیت زمانی مطற می شود که مشتری و ارباب رجوع ابراز رضایت یا نارضایت کنند. یعنی از راههای ارتقای کیفیت در سازمان این است که نظرات، خواسته ها و نیازهای مشتری و ارباب رجوع شناخته شود و سازمان به طور کلی در آن راستا حرکت و با آن سازگار شود. هدف از ارتقای کیفیت این است که مشتری و ارباب رجوع راضی باشند. بنا بر این نیاز توان سقف مشخصی برای کیفیت تعیین کرد. سقف کیفیت رضایت مشتری است که این اسر ثابت نسبت هر روز نیاز و خواسته مشتری تغییر می کنند و باستثنی سازمان متناسب با تغییر نیاز مشتری تولید کند. بنابراین برای ارتقای کیفیت در این بعد اعمال زیر را انجام دهید:
- ۱۵-۱۶ به طور کستی و از طریق طراحی پرسشنامه های خاص نظرات ارباب رجوع را جویا شوید؛
 ۱۷-۱۸ با مشتریان و ارباب رجوع حتماً مشورت کنید؛
 ۱۹-۲۰ واحد و یا افرادی را برای تجزیه و تحلیل و نظرسنجی از مشتریان اختصاص مهیّد؛
 ۲۱-۲۲ از همکاران انتخاب درباره کیفیت کار نظرخواهی کنید؛
 ۲۳-۲۴ اتفاقاً پذیر باشید.
- ۲۵-۲۶ از آموزش با عنوان زیرینی کیفیت استفاده کنید: آموزش به عنوان اکسیری است که در ارتقای کیفیت معجزه می کند. برای ارتقای کیفیت کسار، بسایستی روی فکر و سمع انسانها سرمایه گذاری شود و به عبارتی پرورش منابع انسانی موره توجه قرار گیرد. وقتی بحث از پرورش منابع انسانی منشود عمدتاً آموزشها فنی، حرفه ای و مهارتی در ذهن افراد تداعی می شود که البته این نوع آموزشها به سهم خود در سمت دهنی به پرورش منابع انسانی نقش قابل توجهی داشتی می کند ولی آنچه مسلم است

سازمانهای همچو خاضر به جای تولید پیشتر در فکر جذب پیشتر مشتری هستند

**مدبیران سازمانها برای ازانه کالا و خدمات کیفیت قوای پاید به تفکر کیفیت گرا مجهز شوند
کیفیت پک خوبیمه ایستا نیست بلکه پک هدف پویا و متغیر است**

آنچه در کیفیت مهم است استقرار تفکر کیفیت گرا به عنوان پک امر راهبردی در سازمان است

در سازمان کاربردی می کنند. منظور از خودگروهی اعتقاد به ارزش اندیشه و نظریات کارکنان و زیردهستان است. خداوند متعال خود و یا بد. به طور کلی مشخصه های اصلی مدیران سبقت کلی و مطلق را در انحصار هیچ انسانی قرار نداده است، ما پاید افکار، بصیرت و تجربه افراد مختلف را گردآوری کنیم و برای پویایی اندیشه و جستجوی راه حل کامپیوین انسانها از وسایل که پشر در رسیدن به تمدن واقعی با آن روبروست استفاده^(۶) و از این طریق زمینه و بستر تولید کیفیتی جدید را در سازمان فراهم سازیم. به طور کلی مشخصه های اصلی مدیران دارای تفکر کیفیت گرا در بعد گروه سازی عبارتند از:

۱-۲ برای اندیشه انسانی احترام قائلند؛
 ۳-۴ قدرت تشخیص استعداد افراد در آنها بالاست؛
 ۵-۶ تصمیم گیری را برای اطلاعات دیگران قرار می دهند؛
 ۷-۸ کیفیت را امن همگانی می دانند؛
 ۹-۱۰ به محدودیتی خود واقنعتند.

۱۱-۱۲ هدف گذاشت: مدیران دارای تفکر کیفیت گرا مجموعه سازمان را در جهت تحقق اهداف کیفی سازمان سوق می دهند و این زمانی امکان پذیر است که اهداف کیفی برای مدیران مشخص شده و دیگران نیز توجیه باشند. لازمه مدیریت کارآمد، هدفگذاری و دستیابی به اهداف است. تحقیق نشان می دهد، اهداف مشکلی که روشن بوده و کارکنان و مدیران آنها را پذیرفته باشند، پیشتر از اهداف آسان و لی نامشخص و یا عملیات بدون هدف متوجه به عملکرد بالای کارکنان و سازمان می گردد.

۱-۲ از ارزیابی با روی خوش استقبال کنید؛

۷-۳ در بیرون سازمان از سازمان خود به طور منطقی دفاع کنید.

نتیجه گیری

با توجه به مطالب گفته شده در مورد کیفیت‌گرایی، فرمائید شکل گیری آن، ویژگیهای مدیران دارای تفکر و کیفیت‌گرایی مدیران و کارکنان سازمانهای مختلف می‌توانند از میزان و سطح کیفیت‌گرایی خود آگاه و با به کارگیری راهکارهای عملی، ارزیابی، نظیقی با شرایط مشتری و ارباب رجوع، آموزش، ایجاد تعهد، تقویت قدرت تشخیص، زیر سوال بردن و وضعیت موجود، تقویت احساسات تعلق، درجهت بهبود و تقویت آن گام برداشته و از این طریق، تگریش کیفیت‌گرا که زیربنای تولید کیفی است را در سازمان همگانی و کاربردی سازند.

منابع

- ۱ - جرجی، هسورن، کیفیت‌گرایی، راهبردی در مدیریت آموزش و پرورش، ترجمه، همايون، جیماری، مجله مدیریت در آموزش و پرورش، سال دوم، شماره ۴۴، ص ۴۲.
- ۲ - نادرقلی، قورچیان، تحلیلی بر مکتب کیفیت در آموزش عالی، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، شماره ۷۰، ص ۱۵.
- ۳ - سعید محمدعلی، فرجاد، اصول برنامه‌ریزی آموزشی و درسی، تهران: انتشارات الهام، ۱۳۷۴، چاپ اول، ص ۲۱۶.
- ۴ - مهدی، ایران‌نشاد پاریزی، انتطباق مدیریت کیفیت فراگیر در موسسات دولتی، مجله مدیریت دولتی، شماره ۲۲.
- ۵ - دبیرد، گاروین، رقابت در هشت بعد کیفیت، مترجم شهرام شریفی، مجله تدبیر، شماره ۲۴، مرداد ۷۵ من ۲۲.
- ۶ - مجتبی، کاشانی، مدیران فلسفه و سازمانهای موقن، مجله تدبیر، شماره ۲۴، مرداد ۷۵ من ۲۰.
- ۷ - ابریج، سلطانی، پرورش منابع انسانی با نظام آموزشی جامع، مجله تدبیر، شماره ۷۲ من ۱۸.
- ۸ - مهدی ایران‌نشاد پاریزی، انتطباق مدیریت کیفیت فراگیر در موسسات دولتی، ص ۲۴.

* دکتر ایرج سلطانی؛ مدرس دانشگاه و رئیس امور کارکنان و تعلیقات نیروی انسانی شرکت فولاد مبارکه

تشخیص خود در جهت کمک به ارتقای کیفیت، کارهای زیر را انجام دهید:

۱-۱ ارتباط با محیط را افزایش دهید؛

۱-۲ واقعیات موجود در سازمان را خوب شناسایی کنید؛

۱-۳ از مقولهای مختلف بازدید کنید؛

۱-۴ به شناسایی راه‌حلهای مختلفی برای انجام بهتر کار پردازید؛

۱-۵ فرسته را به سود خود و سازمان سوق دهید؛

۱-۶ حتی المقدور سعی کنید در مورد امور، پدیده‌ها و جریانات سازمان تقاضت کنید.

۱-۷ رضیت موجوده خود و سازمانات را زیر سوال بیرید؛ ایجاد نگرش کیفی زمانی شکل

۱-۸ من گیرد که خود انتقادی در افراد شکل گیرد. زمانی که ما به روای معمول عادت کنیم فکر

۱-۹ من کنیم کار کیفی و خوبی انجام من دهیم ما دائماً باشیم و وضعیت موجود کاری، فکری و رفتاری

۱-۱۰ و تخصصی خود را زیر سوال بیریم تا بتوانیم اندیشه‌های جدید و یا کیفیت‌های جدید را

۱-۱۱ جایگزین کیفیت‌های قبلی سازیم. در این بعد اعمال زیر را انجام دهید تا به کیفیت بتوانیم دسترسی پایید:

۱-۱۲ از وضعیت رفتاری و اخلاقی خود انتقاد کنید؛

۱-۱۳-۱۴ از مطالعات و تخصصی خود را قطعنی و کامل ندانید؛

۱-۱۵ امور بدینه را حتماً زیر سوال بیرید؛

۱-۱۶ از پذیرش مسائل به صورت کورکورانه خودداری کنید؛

۱-۱۷ سعی کنید تغییرات هرچند جزئی در کیفیت کارخانه صورت گیرد.

۱-۱۸ احسان تعلق به گروه و سازمان را در خود تقویت کنید؛ زمانی که احسان تعلق در افراد یک

۱-۱۹ سازمان تقویت شد افراد نسبت به سازمان حساس شده و در صورتی که انتقادی از تولید

۱-۲۰ کالا یا خدمات آن صورت گیرد به لحاظ

۱-۲۱ حساسیت به وجود آمده در جهت ارائه بهتر و مطلوبتر کالا یا خدمات تلاش من کنند که این امر

۱-۲۲ مسحیح ارتفای کیفیت به طور خودجوش و همگانی من گردد. در زمینه تقویت احساسات تعلق

۱-۲۳ خود به سازمان مواد زیر را تقویت کنید تا به کیفیت بهتر برسید:

۱-۲۴ به نظرات مشتریان در مورد کالا و خدمات سازمان خود حساس باشید؛

۱-۲۵ از عضویت به سازمان خود مباحثات کنید؛

پرورش متای انسانی تک‌بعدی نیست و باستی افراد سازمان به طور همه‌جانبه پرورش پایند) (۷) تا بهتر بتوانند به کیفیت‌های جدید دسترسی پایند.

به طور کلی در بعد آموزش اعمال زیر را انجام تا تفکر کیفیت‌گرا در شما تقویت شود.

۱-۲۶ تک خود را پرورش دهید؛

۱-۲۷ از فنون حل مسئله برای تقویت قدرت تجزیه و تحلیل خود بهره بگیرید؛

۱-۲۸ داوطلب پاک‌گردی باشید؛

۱-۲۹ خودآموزی را از طریق مطالعه، سوال‌کردن و تجزیه کردن تقویت کنید؛

۱-۳۰ آموزش را جزو وظایف شغلی خود بدانید.

۱-۳۱ همیشه اطلاعات و دانش خود را ناقص بدانید.

۱-۳۲ برای رسیدن به کیفیت مطلوب الزام و تعهد ایجاد کنید؛ به لحاظ اینکه انسان فراموش کار بوده و دائماً به سمت راحت‌طلبی میل دارد بهتر است

۱-۳۳ برای خود تعهد و الزام ایجاد کند تا دائماً به صورت درونی به خود هشدار دهید که در

۱-۳۴ جهت ارتقای کیفیت حرکت کند. کیفیت بالا و مطلوب هنگام حاصل من شود که مدیران بک

۱-۳۵ فرهنگ سازمانی به وجود آورند که مستمرآ نوجه خود را به تولید محصولات با کیفیت بالا

۱-۳۶ مطلوف سازند و متعاقباً در هر دوره‌ای برای بیرون مصروفات از نظر کیفی اقدام کنند. اگر به چنین تعهدی خلل وارد شود از میزان کیفیت

۱-۳۷ به سرعت کاسته من شود و چنین سازمانی ناگزیر از رقبای خود عقب خواهد ماند (۸). به طور کلی در این بعد برای ارتقای کیفیت اعمال زیر را انجام دهید.

۱-۳۸ برای خود خطمشی کیفی تعریف و تعیین کنید؛

۱-۳۹ برای ارتقای کیفیت میثاق جسمی بسته و منعهده به آن باشید؛

۱-۴۰ قبیل از شروع هر کار ریز و درشت با خود شرط کنید که کیفی کار کنید؛

۱-۴۱ برای ارتقای کیفیت کارخانه به طور مرسله‌ای زمان تعیین کنید.

۱-۴۲ قدرت تشخیص خود را تقویت کنید؛ یکی از راههای تقویت کیفیت در سازمان این است که

۱-۴۳ سروچینها، واقعینها و شرایط محیطی خوب شناخته شود تا تصمیمات مناسبی اتخاذ گردد.

۱-۴۴ مدیران و افرادی که دارای قوه تشخیص قوی باشند من توانند لزوم به وجود آوردن کیفیت‌های

۱-۴۵ جدید را به خوبی تشخیص داده و در راستای آن گام بدارند. به طور کلی برای تقویت قدرت